

Arbeidsnotat arbeidsverksted 1 med fylkestinget Folkevalgprogrammet 16.01.2024

Det ble referert til at de langsiktige utviklingsmålene fra forrige periode var at man skulle arbeide for å:

- Redusere utslippene
- Redusere utenforskapet
- Øke verdiskapningen

Det ble notert på lapper som Gunnar har systematisert i [Miro](#), i tillegg kom dette frem underveis i plenum:

- Gruppene kjenner seg igjen i kunnskapsgrunnlaget og utfordringsbildet, noen ønsket mer om kultur, idrett og folkehelse. Noen kommenterte at de savner noe mer i kunnskapsgrunnlaget om kultur. Savnet mer om opplevelsesindustrien, folkehelse, kultur, idrett. Ja. Stort fokus i kommunene på at tjenestenivået må senkes for å tilpasse en gitt økonomisk virkelighet. Bør det være slik?
- Redusere klimautslipp. Viktig nå passe på at vi holder våre utslipp så lave som mulig, og være forberedt på effekten av klimaendringer. Ras, veier, beredskap, flom osv. Forberede på økt forflytning av mennesker fra sørlige land pga. høyere temperaturer.
- Andre utviklingsmål:
 - Tilrettelegge for demografiendringene – helsetilbud, skoletilbud.
 - Økt kompetanse – Forskning, fagskoler, yrkesutdanning, innovasjon/gründervirksomhet.
 - Samferdsel – Økt utbygging av veinett, økt veistandard.
- Øke verdiskapningen – Veldig viktig. Forberedelser er viktig! Utvikling av relevant næring, særlig energi (sol, vann, vind, kjernekraft etc.)
- **Langsiktige mål** bør beholdes. Under tvil:
 - Mer kraft og bedre nett (hører inn under verdiskapning)
 - Kunnskap/kompetanse/forskning (hører inn under verdiskapning)
 - Brede partnerskap/innovasjonsutvikling (hører inn under verdiskapning)
 - Besøk Bedrift Bosted → Attraktivitet(hører inn under verdiskapning)
 - Kultur, reiseliv → Attraktivitet
 - Kraft – Arbeidskraft, energi, arealer(næringsarealer)
 - Utenforskap – Utdanning (kobling til arbeidskraft)
 - Industri-cluster – Infrastruktur, bane, vei, havn, academia
 - Miljømessig bærekraft
 - Jordvern
 - Naturmangfold
 - Energieffektivisering/sparing
 - Derfor må vi ha et eget nytt mål: Kompetanse for bærekraftig utvikling (læringslingsgaranti NÅ) (Nye utdanningsveier)
- Vil jobbe langs de samme linjene som tidligere
- Fokuserer på hva/hvilke områder som fylkeskommunen kan påvirke.
- Jobbe med utenforskap på nye måter for å finne nye løsninger.

- Jobbe bredt med flere aktører.
- Innovasjon
- Energiproduksjon
- Forskning
- Ukraina
- Asfalt og veger
- Sykehusproblematikk også i Telemark
- Torp flyplass viktig for Telemark
- Elkraft – tilgang og pris påvirker i hvilken grad regionen er attraktiv
- **Mange på denne gruppa var fra Vest-Telemark:**
 - Veger – veger – veger
 - Energi (vann)
 - Utbygging av industri, legge til rette for arbeidsplasser, men har arbeidsplasser, men savner folk så trenger flere folk til å fylle arbeidsbehovet.
- Hindre utenforskap, flere gjennomføre videregående skole
- Kompetanse for bærekraftig utvikling

Referert av Marita Bruun, Gunnar Ridderström og Tom Omnes Lia.

Arbeidsnotat verkstedene Telemarksplane
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse, eldrerådet og ungdomsrådet.
30.01.2024 – 01.02.2024.

Dimensjon	Bærekraftsdimensjonen
Langtidsmål	Langtidsmål som arbeidsgruppen satt.
Mål på veien	Mål på veien til langtidsmålet som arbeidsgruppen satt.
Parkering	Innspill som ikke helt passet inn i prosessen, men som er ønskelig å få med.

Gruppering av innspill til langtidsmål, mål på veien og parkering er nederst i dokumentet.

Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne

Dimensjon	Økonomisk bærekraft
Langtidsmål	Redusere utenforskap
Mål på veien	Rett kunnskap og kompetanse Større fokus på rus og psykisk helse i skole (ungdomsskole og videregående) Restarbeidsevne – oppfølging av unge uføre Bevisstgjøring av arbeidsgivere innen psykisk helse Tidlig intervensjon = flere ut i arbeid Utnytte ressurser høyere – utfør før 30 år = midlertidighet med oppfølging Meningsfull hverdag gir mindre press på helsetjenester
Parkering	Lavterskel tilbud – frivilligheten, differensiert tilbud. Psykososialt arbeidsmiljø.

Dimensjon	Sosial bærekraft
Langtidsmål	Telemark fylkeskommune skal være landsledende på inkludering
Mål på veien	Tilgang til kulturaktiviteter virker positivt på folk fysiske og psykiske helse. Fylkeskommunen skal derfor arbeide for at alle får tilgang til tilrettelagte og universelt utformet arenaer og aktiviteter.

Inkludering krever mer fagkompetanse i skolen (spesialpedagoger, barne og ungdomsarbeidere).

Universelle fritidsområder.

Gode kollektivtilbud.

Flere drosjeløyver med rullestolheis.

FFO skal være en samarbeidsaktør i handlingsprogram folkehelse. Regional plan for folkehelse i Telemark, på lik linje med KORUS.

Foretrukket bosted med høy attraktivitet.

Parkering	Fullfinansierte lærlingplasser. Lærlingtiden kan følges opp av lærere i videregående skole som kjenner eleven. BPA ordning må være i fylkeskommunens regi. Alle videregående skoler skal være sertifisert som dyslektiker vennlige skoler.
-----------	---

Eldrerådet

Dimensjon	Sosial bærekraft.
Langtidsmål	Mangfold i befolkningen.
Mål på veien	Øke møteplasser. Arealplaner med hensyn til eldre. Inkluderende miljø. Opplæring kost/helse/trim God offentlig kommunikasjon.

	Boligbygging for eldre. Sosial bærekraft – ansvar for egen helse. Opplæring i kosthold og trim. Valg av egen bolig.
	Sosial bærekraft for eldre – inkludering, tilpasninger, befolkningsutvikling. Mangfold ivareta (st.meld 24). Tilpassa boliger. Gangavstand. Øke i frivilligheten, møteplass, kulturtilbud.
Parkering	Den kulturelle spaserstokken. Kollektivtransport. TT – ordningen.

Ungdomsrådet

Dimensjon	Økonomisk bærekraft.
Langtidsmål	Satse på høyere bærekraftig verdiskapning.
Mål på veien	Tilrettelegge for grønn turisme. Tilrettelegge for grønn energi i industrien som øker verdiskapningen. Satse på mer sysselsetting av de som er utenfor arbeid.
Parkering	Investere i grønn energi. Atomkraftverk. Lage en tog bane som går fra Kragerø – Drangedal – Bø – Notodden – Skien – Porsgrunn – Kragerø. Ulefoss fosfat utvinning
Dimensjon	Miljømessig bærekraft.
Langtidsmål	Redusere utslipp med 60%.
Mål på veien	Lettere å ta grønne valg. Mer kollektiv transport. Gå, sykle osv. Kortreist mat. Lettere med privat grønn energi. Fornybar energi satsning. Gjøre industrien mer bærekraftig. Satse på bærekraftig vindenergi. Verne naturmangfold – jordbruksareal, skogområder. Dyr. Friluftsområder, regulere utbygging.
Parkering	Gi en vindmølle vinger farge slik at vi unngår unødvendige fugledødsfall. Atomenergi.
Dimensjon	Sosial bærekraft
Langtidsmål	Tryggere og bedre opplæring
Mål på veien	Større fokus på inkludering og forhindring av utenforskap. Mer relevant undervisning. Større fokus på «laget» rundt elevene.
Parkering	Flere helsesykepleiere. Fokus på ungdommelige temaer i undervisningen som for eksempel rus, seksualundervisning og psykisk helse. Overgang fra ungdomsskolen til videregående skole. Lytt til ungdommen.
Dimensjon	Sosial bærekraft.
Langtidsmål	Høyere bosetting i distriktene.

Mål på veien	Flere som får lærlingplass. Flere jobbtilbud i distriktene. Gjøre det attraktivt å bo i distriktene.
Parkering	Flere fritidstilbud Mer attraktive skoler. Trygg oppvekst.

Gruppert:

En mulig oppsummering av langtidsmål: Telemark fylkeskommune har som mål å være ledende nasjonalt innen inkludering og mangfold i befolkningen. Satsingen inkluderer økt bærekraftig verdiskapning, en reduksjon på 60% i utslipp, forbedret opplæring for økt sikkerhet, samt økt bosetting i distriktene.

Langtidsmål	Telemark fylkeskommune skal være landsledende på inkludering
Langtidsmål	Mangfold i befolkningen.
Langtidsmål	Satse på høyere bærekraftig verdiskapning.
Langtidsmål	Redusere utslipp med 60%.
Langtidsmål	Tryggere og bedre opplæring
Langtidsmål	Høyere bosetting i distriktene.

ChatGPT oppsummering: Fylkeskommunen prioriterer helsefremmende tiltak gjennom tilgang til kulturaktiviteter og universelt utformede arenaer. Inkludering støttes med økt fagkompetanse i skolen, universelle fritidsområder, bedre kollektivtilbud, og tilrettelegging for eldre. Møteplasser og kulturtilbud skal økes, sammen med grønn turisme, energiomstilling, og sysselsettingstiltak. Bærekraftige valg fremmes gjennom fokus på naturvern, inkludering, relevant undervisning, og tiltak for å gjøre distriktene attraktive for bosetting.

Mål på veien	Tilgang til kulturaktiviteter virker positivt på folk fysiske og psykiske helse. Fylkeskommunen skal derfor arbeide for at alle får tilgang til tilrettelagte og universelt utformet arenaer og aktiviteter. Inkludering krever mer fagkompetanse i skolen (spesialpedagoger, barne og ungdomsarbeidere).
--------------	---

Universelle fritidsområder.

Gode kollektivtilbud.

Flere drosjeløyper med rullestolheis.

FFO skal være en samarbeidsaktør i handlingsprogram folkehelse. Regional plan for folkehelse i Telemark, på lik linje med KORUS.

Foretrukket bosted med høy attraktivitet.

Mål på veien	Øke møteplasser. Arealplaner med hensyn til eldre. Inkluderende miljø. Opplæring kost/helse/trim God offentlig kommunikasjon. Boligbygging for eldre. Sosial bærekraft – ansvar for egen helse. Opplæring i kosthold og trim. Valg av egen bolig. Sosial bærekraft for eldre – inkludering, tilpasninger, befolkningsutvikling. Mangfold ivareta (st.meld 24). Tilpassa boliger. Gangavstand. Øke i frivilligheten, møteplass, kulturtilbud.
--------------	---

Mål på veien	Tilrettelegge for grønn turisme. Tilrettelegge for grønn energi i industrien som øker verdiskapningen. Satse på mer sysselsetting av de som er utenfor arbeid.
--------------	--

Mål på veien	<p>Lettere å ta grønne valg. Mer kollektiv transport. Gå, sykle osv. Kortreist mat. Lettere med privat grønn energi. Fornybar energi satsning. Gjøre industrien mer bærekraftig. Satse på bærekraftig vindenergi. Verne naturmangfold – jordbruksareal, skogområder. Dyr. Friluftsområder, regulere utbygging.</p>
Mål på veien	<p>Større fokus på inkludering og forhindring av utenforskap. Mer relevant undervisning. Større fokus på «laget» rundt elevene.</p>
Mål på veien	<p>Flere som får lærlingplass. Flere jobbtilbud i distriktene. Gjøre det attraktivt å bo i distriktene.</p>
Parkering	<p>Fullfinansierte lærlingplasser. Lærlingtiden kan følges opp av lærere i videregående skole som kjenner eleven. BPA ordning må være i fylkeskommunens regi. Alle videregående skoler skal være sertifisert som dyslektiker vennlige skoler.</p>
Parkering	<p>Den kulturelle spaserstokken. Kollektivtransport. TT – ordningen.</p>
Parkering	<p>Investere i grønn energi. Atomkraftverk. Lage en tog bane som går fra Kragerø – Drangedal – Bø – Notodden – Skien – Porsgrunn – Kragerø. Ulefoss fosfat utvinning</p>
Parkering	<p>Gi en vindmølle vinger farge slik at vi unngår unødvendige fugledødsfall. Atomenergi.</p>
Parkering	<p>Flere helsesykepleiere. Fokus på ungdommelige temaer i undervisningen som for eksempel rus, seksualundervisning og psykisk helse. Overgang fra ungdomsskolen til videregående skole. Lytt til ungdommen.</p>
Parkering	<p>Flere fritidstilbud Mer attraktive skoler. Trygg oppvekst.</p>

Arbeidsnotat verkstedene Telemarksplane
Hovedutvalg for samferdsel, hovedutvalg for kultur, reiseliv og frivillighet,
hovedutvalg utdanning, folkehelse og tannhelse og hovedutvalg for næring,
industri og klima.
06.02.2024 – 08.02.2024.

Hovedutvalg for samferdsel 06.02.2024

- Kollektiv – billigere – gratis.
- Utbedre eksisterende veier.
- Forbedre kollektivt utenfor Grenland.
- Øke 200 mill til asfalt.
- Utbedre ulykkes utsatte strekninger.
- Utbedre høyere akseltrykk på strekninger som stenger på våren.
- Posisjonere oss: etterslep på infrastruktur. Vann og rør / VA etterslep. Energi/nett. Ta vare på det vi har – tenke miljø / gjenbruk.
- Kollektivtrafikk. Tog, buss. Gratis helårsferje – turister betaler.
- Vedlikeholdsetterslep på fylkesveier.
- Klimatilpasning. Flom og skred.
- Helårsferje i Nissedal.
- Trafikksikkerhet. Gang/sykkelvei.
- Universell utformet.
- Næringsveier.
- Fortetning av bosetting.
- Satsning på trygg skolevei og god bussordning for skoleelever.
- Kollektiv. Redusere utslipp, utjevne sosiale forskjeller, folkehelse – gå til bussen, unger til fritidsaktiviteter, tog/buss pendler – jobbmarked, knytte byer og tettsteder sammen øker attraktiviteten, gratisferje til fastboende, billetter for turister, tid og tilgjengelighet.
- Trafikksikkerhet – 0 visjon. Universell utforming. Trygge skoleveier, gang/sykkel – myke trafikanter, bostedsattraktivitet.
- Vedlikehold fylkesvei. Trafikksikkerhet, fremkommelighet, samfunnsøkonomisk nytte, bo- og arbeidsmarked, bærekraftsperspektiv, mindre naturinngrep å bruke – ta vare på det vi har, enn å bygge nytt.
- Næringsveier. Bo- og arbeidsmarked, etablere og beholde næring/bedrifter, miljø- og bærekraft.
- Vedlikeholdsetterslep på ulykkes utsatte veier.
- Arealeffektivitet, gjenbruk og miljøhensyn i veiutbygging.
- Billig og bedre kollektivtilbud, spesielt utenfor Grenland.
- Samarbeide og ha en plan for hvordan vi kan posisjonere oss som et av Norges minste fylke. Hvordan kan vi konkurrere mot andre fylker når det kommer til veier, næringsliv, sykehus Telemark, USN, forskning.
- Sirkulærøkonomi, delingskultur, gjenbruk.
- Digitalisering, smart bruk av teknologi. Sensor for glatt vei kunne holdt veiene åpne. For eksempel Yara Birkeland som kjører uten kaptein.

- Innovasjon og prioritering.
- Utvikle hele fylket (kollektivtilbud).
- Retningsgivende, koordinerende, arealforvaltning

Hovedutvalg for kultur, reiseliv og frivillighet 07.02.2024

- I bunn må vi ha felle identitet – Stolthet over eget fylke gir god markedsføring utad.
- Kulturfylke (K) – involvering – hindre utenforskap.
- Løfte frem frivilligheten.
- Styrke arrangementer, både økonomisk og kunnskap.
- Prioritere noen få satsninger, fremfor «alle».
- Verdensarv, sette en i stand til å søke midler
- Opplevelser – mangfoldig kulturaktiviteter
- Folkekultur – tradisjoner – håndverkstradisjoner.
- Arenautvikling – som inkluderingsarena
- Verdensarven – formidling - som stolthet/identitet -skaper.
- Stedsutvikling og frivillighet.
- Utenforskap – gjennomføring av VGS fører til større sjanse for å være en del av arbeidslivet og øvrig samfunnsliv. For å lykkes med dette 1) samarbeid med kommunene. Mange begynner på VGS med en tung ryggsekk. 2) Bostedsattraktivitet + kompetansearbeidsplasser +sosiale møteplasser. 3)Lærlingeplasser og oppfølging i læretiden. 4)Forebygge i VGS +psykisk helse + rusforebygging.
- Folkekultur. Folkemusikk, folkedans, rosemaling og treskjæring.
- Arenaer for grupper som er utsatt for utenforskap. Grønkjær nasjonale parasenter. Telemark Ring.
- Verdensarven.
- Verdensarven. Viktig for identitet og inkludering i ett større perspektiv for å dra inn hele Telemark. (alt fra barnehage til videregående).
- Idrett. Det er mye med lagidrett vi kan lære – hele laget skal m/og laget er ikke sterkere enn svakeste ledd – omsorg og verne om felleskap.
- Kultur i ett inkluderingsperspektiv. Kultur er internasjonalt språk og inkluderer til fredsarbeid og forståelse mellom kulturer.
- Frivillighet.
- Kultur som næring/reiseliv. Kystkultur. Bostedsattraktivitet. Visit Telemark – forventninger/krevende kunder.
- Kompetanse på EU-midler. Klima/miljø (Vi må ikke ha så høye krav at vi ikke kan levere på det).
- Bedre kommunikasjon med næringslivet, som igjen kan føre til samarbeid.
- Kombinere sykkelturisme og kulturinformasjon. Bruke Telemark enda mer som merkevare.
- Bedre kommunikasjon med frivilligheten.
- Folkekultur.
- Arena for grupper utsatt for utenforskap.
- For å få folk til å legge igjen mer penger på opplevelser som vi har, må folk vite om det. En app kan løse dette for alle. Løsningen må også formidle og kombinere salg med opplevelse.
- Dekke informasjonsbehov for å generere attraktivitet

- Folkekulturen har potensiale, er viktig for å dra folk hit
- Arenautvikling lage for grupper som er utenfor, nedsatt funksjonsevne. Grønkjær er et godt eksempel på paraanlegg fremover, Telemark ring sikter seg inn på frivillighet og test
- Inkluderingsarenaer - Vi trenger flere møteplasser for folk.
- Visit Telemark som verktøy. FK kan stille krav om samarbeid.
- Bookingsystem hos Visit, hva skjedde der?
- Vi må samhandle mer, FK tydelige i utlysninger om samarbeid. FK Må stille krav.
- Felles BnB-løsning for å leie ut hytter for å få til deling, kan driftes av VT
- Verdensarv trenger å bygges stolthet rundt i hele fylket, ikke bare de aktuelle kommunene.
- Det offentlige rommet og stedsutvikling, kan FK ta en rolle i forhold til forslummede steder, det trengs hyggelige rom og plasser.

Hovedutvalg utdanning, folkehelse og tannhelse 07.02.2024

- Alle skal lære å skrive og regne
 - Tett samarbeid med kommunene
 - Mer tid til læring
 - Forskning og erfaringsbasert læring
- Arbeidsrettet utdanning
 - Oppdaterte læringsrom
 - Enklere å bytte mellom linjer i videregående opplæring
 - Samarbeid mellom næringsliv, NAV, skolene og fylkeskommunen
- Null frafall i videregående opplæring
 - Bedre samhandling mellom kommunene og fylkeskommunen
 - Individuelt tilpasset opplæring
 - Bedre studieveiledning
- Redusere sosiale forskjeller
 - Få flere i arbeid - legge til rette for flere arbeidsplasser, redusere antall uføre
 - Skape flere felles møteplasser
 - Styrke hele laget rundt barn og familier (skolehelsetjenesten osv.)
- Flere skal fullføre videregående opplæring
 - Flere lære-plasser og relevante fagbrev som næringslivet etterspør
 - Mer praksis inn skolen
- Styrke tannhelsen
 - Utdanne og få flere tannleger
 - Må bli billigere å gå til tannlegen
 - Avdekke omsorgssvikt/sekstelt misbruk etc.
- Flere gjennomfører videregående opplæring
 - Trygge og inkluderende møteplasser
 - Gode kollektivtilbud til skolene
 - Gode faglige tilbud
- Redusere utenforskap
 - Aktivitetstilbud til alle aldersgrupper
 - Rus og psykiatri
 - Gode kollektivtilbud

Hovedutvalg for næring, industri og klima 08.02.2024

- Energi. Økt energiproduksjon. økt energieffektivisering i alle ledd. Forsterke nett. Fordi – redusere klimautslipp og trygge/skape arbeidsplasser.
- Inkludering. Redusere utenforskap.
- Næring. Sirkulær ressursforvaltning. Klimapositiv næringsutvikling. Kompetanseproduksjon (matche behov).
- Kraft. For å kutte utslipp og skape nye verdier.
- Klima – for å overleve.
- Kompetanse.
- Byrom/areal/transport.
- Legge til rette for lokal kompetanse – utvikling.
- For høyt utenforskap – hvilke tiltak kan vi iverksette?
- For lav verdiskapning, komme med innovative formål.
- Klima – inkludere kjernekraft i et langsiktig perspektiv.